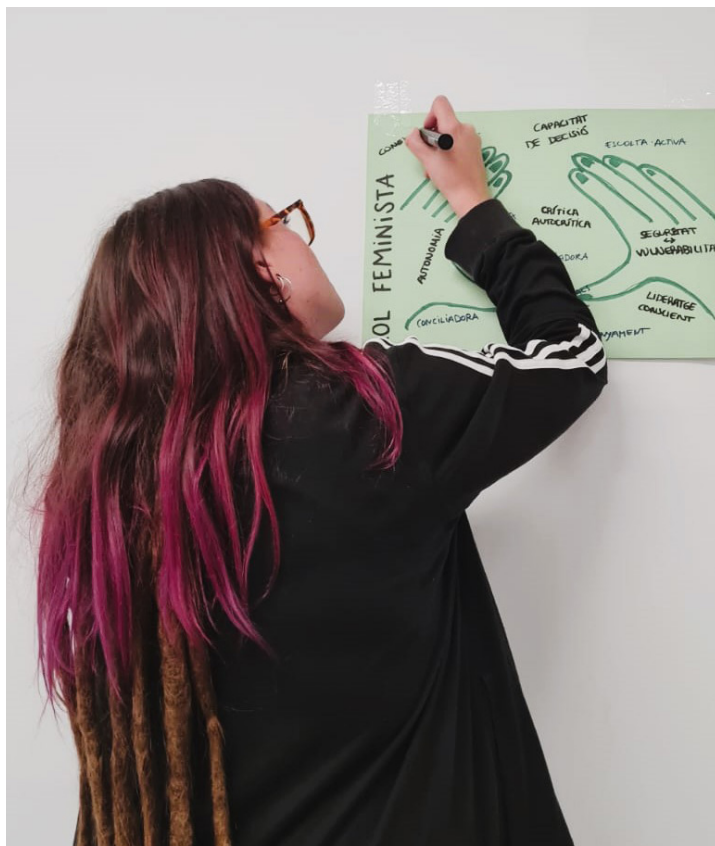

FUNDACIÓ ESCOLTA JOSEP CAROL

Seu social: Barcelona
Àmbit geogràfic: autonòmic
Forma jurídica: fundació

- 42 persones treballadores
- 4 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 8 persones voluntàries
- 3.347 persones ateses en serveis a la infància i la joventut

www.josepcarol.cat

Breu història de l'organització

La Fundació Escolta Josep Carol neix l'any 1998 de la mà d'Escoltes Catalans, amb la finalitat de fer arribar una proposta educativa per a infants i joves. Els principis i la metodologia que conformen la base dels projectes de la Fundació parteixen de l'ideari i el planteig educatiu d'Escoltes Catalans, l'associació de l'escoltisme català i laic, qui ha estat la seva entitat impulsora, i a qui li aporta tot el suport necessari. Ambdues entitats es defineixen a partir d'uns ideals compartits i d'un mètode educatiu que es fonamenta en la transmissió de valors, la pedagogia de l'acció i el compromís individual i col·lectiu.

Entesa l'educació com un instrument clau per a la transformació social, la Fundació pretén col·laborar amb altres agents educatius per dur a terme el més coherentment i coordinada possible aquesta tasca.

Les principals línies d'actuació de la fundació són:

- La formació d'educadores de l'Escola FORCA que a través d'iniciatives que combinen la reflexió amb l'acció, aconseguir una societat més crítica i capacitada per transformar-se.
- L'acció educativa, estructurada en diversos projectes destinats a infants i joves, en l'educació no formal i en l'ensenyament reglat.
- La recerca en el camp socioeducatiu i la creació de reflexió entorn el paper que té l'educació en el lleure en el transcurs vital i social.

Missió

La Fundació té com a missió promoure l'educació d'infants i joves en la ciutadania responsable i en els valors de l'escoltisme laic català, a través del suport a la tasca educativa i associativa d'Escoltes Catalans, la generació de reflexió i pensament, i el desenvolupament de projectes, serveis i recursos en l'entorn educatiu.

La visió de la Fundació pretén:

- Contribuir a enfortir l'escoltisme tot millorant-ne la projecció social.
- Traslladar els valors i la metodologia escolta a les activitats i projectes que desenvolupa.
- Fomentar i aportar qualitat i innovació a les necessitats educatives de la nostra societat.

Els valors que sustenten la nostra intervenció són: els drets humans, la justícia global, la participació infantil i juvenil, el feminisme, la laïcitat i la prevenció dels abusos sexuals infantils.

Descripció de l'activitat

Les principals línies d'actuació de la Fundació són:

- Escola FORCA, una escola d'educadors i educadores en el lleure infantil i juvenil, homologada per la Direcció General de Joventut des de l'any 1982. L'escola ofereix formació reglada com el curs de monitor/a i director/a d'activitats d'educació en el lleure infantil i juvenil i formació especialitzada.
- Servei d'Acampada: una xarxa de terrenys repartits per Catalunya per a la realització d'estades educatives i la conservació del patrimoni natural.
- Projectes socioeducatius: iniciatives basades en els valors i la metodologia escolta per garantir la coeducació, la laïcitat, l'esperit crític i constructiu, la participació activa en la comunitat, el respecte a la diversitat i el feminisme. Estan dissenyats per vertebrar-se en la comunitat on s'insereixen, a través del diàleg amb els ajuntaments i els seus serveis, els centres educatius, les associacions juvenils, veïnals, culturals, i les persones de cada territori. Actualment, gestionem diversos casals infantils i juvenils, tallers d'estudi assistit, camps de treball, projectes de dinamització comunitària i serveis d'assessoria especialitzats.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

SERVEI D'ASSESSORAMENT PER A LA PREVENCIÓ I ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS INFANTILS EN EL SECTOR DEL LLEURE

Breu descripció

El projecte es basa en una assessoria especialitzada que, des d'una perspectiva feminista acompanya les entitats de lleure per millorar les seves actuacions i protocols en matèria de prevenció i abordatge de les violències sexuals cap a infants i adolescents.

El servei s'adreça de forma principal a entitats de lleure, i ho fa posant en funcionament dues àrees d'assessorament: una de prevenció i una altra d'abordatge de casos (incorporant com a element rellevant la detecció).

Pel que fa la prevenció, es posa l'èmfasi en la necessitat d'involucrar i fer partícip el conjunt de l'entitat, de manera que esdevingui quelcom central i transversal en l'organització i així poder fer una tasca de fons que afavoreix a construir la cultura del bon tracte i de tolerància zero a aquestes violències. A trets generals, s'identifiquen 4 agents principals que conformen les entitats de lleure i es tenen en compte a l'hora d'involucrar-los: infants i joves, famílies, monitores i estructura associativa i/o tècnica.

Pel que fa a la gestió de casos, l'assessoria és un espai d'acompanyament a les monitores i/o persones responsables de les entitats per tal de poder aplicar el Protocol de Prevenció i abordatge de

l'abús sexual infantil al lleure i la Llei orgànica de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència (8/2021, LOPIVI) i així poder actuar de forma pertinent, posant al centre el benestar de la infància i adolescència.

Tenint en compte que els marcs legals existents exigeixen abordar aquesta problemàtica, és imprescindible oferir suport, eines i recursos als equips educatius i entitats de lleure per tal que puguin aterrar-los a la seva intervenció quotidiana i desenvolupar una tasca de prevenció i abordatge per tal que la infància i adolescència puguin gaudir d'una experiència segura i respectuosa en aquests espais.

Aportació de valor de la iniciativa

- Evidència demostrada de la necessitat de crear el nou servei després de cinc anys de treball voluntari a Escoltes Catalans.
- Diagnòstic de la necessitat elaborat en col·laboració a les principals entitats socials i educatives, així com de la mà de les administracions públiques.
- Creació d'un nou servei accessible i gratuït per generar una cultura feminista de la prevenció de les violències sexuals en el lleure educatiu. El servei s'ofereix a totes les entitats catalanes a les quals s'aplica el Protocol de prevenció en el lleure.
- Adaptació a les necessitats de cada entitat tenint en compte la seva configuració social, el context i les seves particularitats.
- Metodologia participativa per incorporar la diversitat de mirades i necessitats, formar i sensibilitzar durant l'acompanyament i legitimar el canvi de cultura i praxi educativa.
- La implementació d'aquest servei ha significat acompanyar 90 casos i formar en prevenció a 436 persones joves.

Necessitats identificades

Les xifres ens parlen d'una situació insostenible pel que fa a la violència cap a la infància: com a mínim una de cada quatre nenes i un de cada sis nens són víctimes de violències sexuals abans dels 17 anys, i el 85% dels casos es donen en entorns de confiança. En aquest context, el lleure esdevé un àmbit amb un gran potencial per a la prevenció alhora que un espai amb possibles situacions de risc. Els projectes de lleure educatiu aglutinen més de 340.000 infants i joves a tot Catalunya. Malauradament, la possible prevalença de les violències sexuals infantils en projectes de lleure és elevada, i justifica la nostra intervenció. Durant el curs 18-19 la Direcció General de Joventut inicia un treball de modificació del Protocol de prevenció amb la coordinació de Vicky Bernadet i la participació, entre d'altres, d'Escoltes Catalans. El novembre de 2021, l'assemblea d'Escoltes Catalans aprova un Protocol propi d'abordatge dels ASI i aprova també la posada en marxa del servei d'assessoria per part de la Fundació Escolta Josep Carol.

La Fundació completa la detecció de necessitats feta per Escoltes, realitzant entrevistes amb entitats especialitzades i institucions de referència i elabora un diagnòstic gràcies a la participació en espais de coordinació sectorials com el CJB i el CNJC.

Considerem necessari oferir a les entitats de lleure, especialment aquelles de base voluntària, la possibilitat d'aterrar el Protocol a la seva realitat associativa i promoure la cultura de la prevenció.

Principals objectius assolits

L'objectiu general del projecte és prevenir les violències sexuals i altres formes de maltractament a la infància i adolescència.

Com objectius específics, ens hem marcat:

- Oferir eines efectives per a la prevenció, detecció i abordatge de les violències sexuals infantils a les monitores de les entitats de lleure.
- Dotar d'eines a les monitores per acompanyar positivament i de forma àmplia la sexualitat dels infants i joves.
- Fomentar la perspectiva de gènere en la pràctica educativa i revisar els estereotips que reproduïen els materials i eines didàctiques.
- Identificar situacions de risc i aplicar mesures per a la mitigació d'aquestes.
- Intervenir de forma socioeducativa en situacions abusives de caràcter lleu per tal de reduir les conductes de risc.
- Sensibilitzar sobre els drets de la infància, des d'una perspectiva feminista que superi l'adultocentrisme i promogui la mobilització de les famílies, l'entorn immediat i les administracions.
- Treballar en xarxa amb les entitats i l'Administració per un abordatge comunitari de les situacions abusives.

Principals resultats obtinguts

Els resultats es comptabilitzen des del mes d'abril de 2022, moment en el qual s'incorpora la persona responsable de la prevenció de les violències sexuals infantils. A partir d'aquell moment, s'implanta el projecte descrit i s'ha aconseguit:

- 76 hores d'acompanyament a 69 persones involucrades en la gestió de casos moderats i/o greus de violències sexuals infantils. En aquests casos, s'ha proporcionat suport als equips educatius per a l'abordatge de les situacions, s'han definit conjuntament les pautes a seguir, s'han fet reunions amb famílies, notificació a DGAIA i Fiscalia, quan ha sigut necessari.
- 12 hores d'acompanyament a 21 persones involucrades en la gestió de casos lleus de violències sexuals infantils. En aquest cas, l'assessorament és de caràcter educatiu en matèria sexe-afectiva, especialment.
- 79 hores de formació adreçada a 205 persones joves, educadores, voluntàries o treballadores en projectes de lleure educatiu. En aquestes formacions es treballa amb el Protocol de la Generalitat, es trasllada a la creació de Reglaments de Règim Intern i s'ofereixen recursos per a sensibilitzar infants, joves, famílies, monitores i estructura tècnica i associativa.
- 60 hores d'acompanyament i suport a 141 membres de l'Associació Escoltes Catalans per a l'aterratge del Protocol a la realitat de l'entitat adaptant circuits i generant figures responsables.

Abast de l'experiència

El nou servei d'assessoria en matèria de violències sexuals infantils arriba. En primer lloc, als 43 agrupaments d'Escoltes Catalans -900 persones voluntàries i més de 3.500 infants i joves- i després, a les entitats educatives d'àmbit català a les quals s'aplica el Protocol de prevenció de violències sexuals infantils i altres formes de maltractament en el lleure.

L'existència d'aquest servei complementa la feina feta per la Generalitat i contribueix a ajudar les entitats a aterrar el Protocol i fer treball preventiu i formatiu amb els equips. A través del Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona (CRAJ), s'ofereix el servei de forma gratuïta a les entitats de la ciutat, i, per altra banda, la Fundació treballa per fer arribar aquesta oportunitat a totes les organitzacions de la resta de Catalunya.

Persones implicades en l'experiència

Treballadores: 5

Membres equips directius: 8

Ateses: 436

Principals factors clau d'èxit

- Trajectòria associativa. El treball fet per Escoltes Catalans des del 2018 justifica la creació del servei i aporta coneixement de les realitats de les entitats de base, des de l'experiència i la pràctica.
- Marc normatiu obligatori. La LOPIVI interpel·la les entitats, però els equips educatius no tenen les eines per fer-hi front. La Generalitat oferta 3 monogràfics l'any que s'omplen ràpidament. Aquesta dificultat compartida del sector ha enfortit la necessitat conjunta de donar-hi resposta.
- Treball de complementaritat amb les polítiques públiques i suport rebut per part de l'Administració. La lluita contra les violències sexuals és al centre de les polítiques públiques de protecció de la infància.
- Assessorament d'entitats expertes. Des de l'inici hem teixit aliances amb les principals entitats expertes en la temàtica per tal d'assegurar els nostres passos i garantir una intervenció complementària entre les propostes existents.
- Complicitat amb entitats educatives. Hem cuidat la relació amb l'entorn per incorporar les seves veus en el diagnòstic de necessitats compartit.
- Voluntat política i compromís de finançament propi.
- Detectem un buit d'aquest tipus de servei i rebem una àmplia implicació del sector, bona acollida i resposta.
- Grup mixt entre persones voluntàries de l'Associació i tècniques de la Fundació impulsen la iniciativa i participen del procés de disseny, seguiment i avaluació continuada
- Suport tècnic especialitzat i continuat.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

1. L'encaix entre els marcs legals i la realitat. D'entrada, ha calgut generar noves figures que anteriorment no existien. Alhora, ha sigut necessari adaptar els canals i circuits estipulats pel Protocol per fer-los accessibles a les monitores, infants, joves i famílies.
2. La detecció. Per poder detectar cal sensibilitzar, ja que és la forma de posar consciència i incorporar aquesta mirada. Durant anys, en el lleure, s'han invisibilitzat i/o "normalitzat" conductes abusives que es donaven entre menors o entre majors i menors i que, per tant, calia emfatitzar la tasca sensibilitzadors per tal que les monitores fossin capaces de detectar aquestes situacions i demanar ajuda per abordar-les.
3. La necessitat de dimensionar els casos. La formació i la sensibilització activen la capacitat de detectar, i això implica una tasca de gestió de casos més elevada de la prevista. Així doncs, en un inici va caldre suport extern (amb Fundació Vicky Bernadet) per acompanyar aquests processos, ajudar a dimensionar els casos i abordar-los de forma proporcional. Aquest procés ha sigut un aprenentatge pel conjunt de les entitats implicades.
4. Foment de l'autonomia. Imprescindible per a l'apoderament i l'enfortiment dels moviments juvenils, educatius i associatius el fet de donar eines a les educadores per tal de resoldre els casos lleus de forma autònoma.

Elements innovadors que aporta l'experiència

L'originalitat en el desenvolupament de la iniciativa rau principalment en el treball coordinat entre diferents agents. En aquesta línia, la proposta és innovadora perquè parteix, en primer lloc, de la proposta de l'administració per col·laborar en l'elaboració del Protocol, la voluntat d'Escoltes Catalans d'anar més enllà per la necessitat de generar recursos més propers a les realitats de les monitores, la coordinació des de l'inici amb Vicky Bernadet com a entitat referent en la matèria, i el creixement i l'apoderament progressiu de la Fundació en aquesta matèria, treballant de la mà de les entitats educatives, per elaborar un diagnòstic de necessitats compartit.

La Fundació Escolta Josep Carol és pionera i incorpora un nou servei per a donar resposta a les necessitats detectades en clau de gènere i prevenció de les violències sexuals infantils, garantint que les entitats de lleure educatiu disposin de formació, espais per a revisar la pràctica educativa, recursos pedagògics i acompanyament en casos d'abús.

També es vol posar en relleu que el servei promou la participació directa de persones joves en accions d'apoderament que posen en pràctica l'autoconeixement, la cura i el foment de relacions saludables entre iguals. Les persones destinatàries del projecte són joves d'entre 16 i 30 anys, que de forma voluntària o remunerada, actuen d'educadores. Més enllà de la seva intervenció educativa, l'apropament d'aquestes persones a una revisió crítica del sistema sexe-gènere, llavor de desigualtats i violències contra les dones, és clau per a contribuir a erradicar-ne l'existència.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

El servei d'assessorament és un suport per treballar els marcs legals a l'entitat, fomentar la cultura del bon tracte i donar suport a la gestió de casos. Aquests tres pilars són replicables al conjunt d'entitats perquè, en primer lloc, l'aterratge del marc legal es fa de forma participativa amb les membres de l'entitat i, per tant, s'adapta a la realitat d'aquesta. En segon lloc, les eines que es donen per fer prevenció i foment del bon tracte parteixen d'una diagnosi prèvia per tal d'adequar-ho a la realitat de l'entitat. I finalment, pel que fa a la gestió de casos, el protocol dicta les pautes i circuits a seguir, per tant, és quelcom replicable a qual-sevol espai de lleure, la clau és tenir la capacitat d'aplicar-ho.

La idiosincràsia del lleure és compartida malgrat la seva diversitat d'espais, ja que la gran majoria impliquen convivència, pernocta, activitats amb potencials riscos com els jocs d'aigua, dutxes, etc. Aquests elements comuns en les entitats faciliten l'adequació del servei a cada realitat i possibiliten la transferència de bones pràctiques d'una entitat a una altra i compartir recursos.

Finalment, cal mencionar que les violències evolucionen i cal actualitzar les respostes que hi donem des dels projectes educatius. Aquest fet ens obliga a fer una avaluació continuada, i així entendre i adaptar el servei a les organitzacions i els territoris, ja que constantment ens trobem amb nous casos i noves necessitats a les quals cal acompanyar.